

silo in smejo zahtevati v ta namen, če treba, tudi vojaško pomoč. Ako se zahtevam po dajatah za vojno ne ugodí v pravem času ali pa ne v zadostni meri in pa, če bi bilo sicer sodelovanje političnih oblastev ali občin nemogoče, sme vojaštvo samo brez njih posredovanja zahtevati vojaške dajatve. Kdor se brani ali upira, ga more dotični poveljnik na svojo odgovornost k dajatvi prisiliti, blago pa vzeti, tudi če ni posestnika zraven. Če je poveljniku mogoče, naj privzame pri teh opravilih zaupnike.

Glede odškodnine določa § 32.: Odškodnino za dajatve, izvršene po tem zakonu, in škodo je, kolikor le mogoče, plačevati v gotovini. Če bi to ne bilo mogoče takoj, mora oblast dajatev za vojne namene pismeno potrditi. S tem potrdilom more tisti, ki je izvršil vojno dajatev, dokazati svoje pravice do plačila, ako ni dobil že prej odškodnino.

Tako torej zakon, katerega določbe mora poznati vsak posameznik, kajti danes pač ni kmečkega posestva v deželi, katero bi ne bilo že več ali manj prizadeto po vojnih dajatah.

Glede potrdil omenjamo še, da mora potrdila za škodo dati poveljnik vojaškega krkela, in sicer se naj gleda, da so potrdila od njega podpisana ter s pristavljenim uradnim pečatom, iz katerega se da krkdelo jasno dognati, uveljavljena.

Na podlagi tega zakona torej se sedaj v deželi dobavljajo živina s krmili in živežem za vojaštvo. Zakon pravi, da se more vojaška oblast posluževati teh zakonitih določil, ako vojna sila ne more priti do teh potrebščin navadnim putem proste prodaje, kakor je običajna v mirnih časih.

Vsi smo pač brez izjeme tega mnenja, da danes mora dati branilec naše domovine vsakdo vse, kar je za našo oboroženo silo potrebno. Dali smo svoje moze in mladence na vojsko, da prelivajo svojo kri za cesarja in domovino. Nikomur ne pride na misel, da bi ta oborožena sila, ki je kri od naše krvi, ne dobila vsega, kar potrebuje. Seveda je pa upoštevati tudi to, da se naše narodno gospodarstvo preveč ne izžepa, kajti to bi pomenilo velik polom in nesrečo, katere posledice se v mnogih letih težkega dela ne bi dale popraviti. Zato zastavljamo v to poklicani naši ljudski zastopniki vso svojo moč, da bi — brez škode za potrebščine armade — dosegli tak način vojnih dobav, po katerem bi se naša dežela gospodarsko ne uničila. V to se tudi po zakonu upravičeni, ker zakon pravi, da se morajo vojne dajatve porazdeliti, kolikor le mogoče, sorazmerno močem posameznih občan, in da se ne sme posameznikom, ki so dolžni opravljati dajatve za vojno, onemogočiti z njimi gospodarski obstoj.

Na to zakonito določilo se lahko opirajo občinski predstojniki, ako uvidijo, da zahteve presegajo moč posameznikov.

### Novi davki.

Ze več desetletij smo se pripravljali na reformo pristojbin od dedščin in daritev. Pred par dnevi se je temeljito reformirala cesarska naredba in zraven navrgla še novo ureditev sodnijskih in zavarovalnih pristojbin. Vlada upa, da ji novo zvišanje pristojbin prinese novih 23 milijonov kron.

Pri dedščinah so odslej pristojbine odmerjene progresivno, in sicer ne od celote, ampak po čisti vrednosti onega premoženja, katerega dobi oseba potom dedovanja ali z volilom. Nekoliko nižje, kakor v prejšnjih predlogih, je vlada določila tudi pristojbinski davek. Novi tarifi tudi začne pri bližnjih sorodnikih z 1%, pri oddaljenejših po 5% in 10% in od slone do stopnje rastoči dosežejo pri dedščinah nad 1 milijon kron svoj najvišji postavek 3%, 5% in 10%.

Boljšje bo sedaj za bližnje sorodnike v četrtim kolenu, otroke bratov in sester, pravnuke in pravnuke, kajti vlada jih je postavila v prvo skupino, kjer je najnižja pristojbina.

Znižala je tudi pristojbino za volila za nove ustanove naučnim in človekoljubnim namenom od sedanjih 10% do 2%. Omilila je tudi pristojbine za slučaj, da eno in isto premoženje vsled pogostih smrti naglo večkrat pride iz ene roke v drugo. Zelo važna je določitev za zapuščine vojakov. Pri onih, kateri padejo na bojišču ali umrjejo vsled rane ali bolezni, povzročene na vojni, bodo otroci in stariši oproščeni dednih pristojbin in prenosnin, če zapuščina ne bo presegala 20.000 K; pri zapuščinah od 20.000 do 50 tisoč bodo plačali samo eno četrtino, pri zapuščinah do 100.000 samo eno polovico sicer običajne pristojbine.

Pristojbine pri daritvah so ostale precej neizpremenjene, samo zvišane so na 1,5, 8 in 15%.

Obsežno pa je vlada uredila sodne pristojbine in sicer za vsa razna postopanja. Tiste, ki morajo ali vsaj mislijo, da morajo iskati zadoščenja za svojo razlajano čast pred sodnijo, je vlada tudi obdaruila s kolki. Dosedaj so bile vse vloge in razsodbe v kazenskih zadevah kolka proste. Končno je vlada čisto na novo uredila tudi pristojbine pri zavarovanju. Vlada misli sploh vse pristojbine reformirati. Te tri naredbe so začele v stipojo v veljavo s 1. januarjem leta 1916.

### Avstrijsko-italijansko bojišče.

Lahi obstreljujejo in napadajo še nadalje našo fronto na Primorskem, Koroškem in Tirolskem, toda ne več tako pogosto in s tako močjo kakor prve štiri

mesce. Tudi sami so izgubili že zaupanje, da bi mogli na katerem mestu prebiti našo fronto, zato pa počem srčnost njihovih napadov. Italijansko časopisje je dobilo nalogo, da pripravlja javnost na počasno napredovanje laških vojaških podvzevov proti nam.

Ali se bodo Italijani udeležili bojov ob Dardanelah ali pa bodo šle italijanske čete na pomoč Srbom, o obojem se iz uradnih virov prav nič ne izve. Zasebna poročila pa, ki pošljajo sedaj čete k Dardanelam sedaj v Srbijo, niso dovolj zanesljiva.

Na morju so se Italijani dosedaj slabo izkazali. Laški mornarici manjka očividno poguma in italijanska javnost je tembolj nevoljna, ker je prisiljena, da občuduje nenavadno podjetnost naše avstrijske mornarice. Kot prva žrtev te ljudske nevolje je mornariški minister Vidale, ki se je te dni odpovedal ministrski časti, kar je kralj vzel vesel na znanje. Novi minister bo baje dosednji šef mornariškega generalnega štaba admiral Thaon. Začasno pa prevzame mornariško ministristvo ministrski predsednik Salandra.

### Italijani obstreljevali goriško bolnišnico.

V soboto, dne 25. septembra so Italijani ljuto obstreljevali bolnišnico „Rudečega križa“ v Gorici, ki je bila od daleč označena po mednarodni zastavi. Pet težkih krogel je padlo na bolnišnico. Ena granata je udrla v operacijsko sobo, 53 krogel je padlo v neposredno bližino poslopja. Italijani so se s tem obstreljevanjem hudo pregreli zoper mednarodna določila, ki pravijo, da se bolnišnice ne smejo obstreljevati. V goriški bolnišnici, ki se nahaja v knzeoškofjskem osrednjem semenišču so se nahajali ne samo avstrijski ampak tudi italijanski tekkoranjeni vojaki. V bližini ni bilo ne avstrijskih topov in ne vojaštva. Zastava na zvoniku cerkve pa se je videla daleč, a kljub temu so Italijani svoj topovski ogenj namerili naravnost na bolnišnico.

### Na polentarskih veselicah.

Alojz Lappi, doma iz Murščka pri Radencih, piše svojim starišem:

Bil sem od začetka vojne z Rusi v Galiciji. Kjer sem veliko prestal. Mesca decembra me je doletela bolezen, da sem moral v bolnišnico, kjer so me skrbni zdravniki takoj ozdravili. Mesca januarja sem bil prideljen k maršbateriji ... topničarskega polka, katerega so sestavili samo za obrambo proti polentarijem. V par mesecih smo se dobro privadili bojevanju, kar nam je sedaj v veliko korist. Mesca aprila smo zasedli laško mejo, kjer smo natanko slišali, kako se je Italijan vadil streljati na svojih manevrih. Tako smo učkali lepega pomladanskega časa, krasnega maja, katerega se vsak človek veseli. Veselili smo se ga tudi mi slovenski topničarji. A ne dolgo, kajti usoda je žal nanekla drugače. Koncem mesca maja smo slišali, da se polentar pripravlja na vojno in nam preti z mečem. Tako tudi mi nismo rok križem držali ter smo se začeli pripravljati na polentarsko veselico. Prišel je dan 23. maja. Solnce je žalostno zahajalo in spuščalo zadnje svoje žarke, kakor da bi naprej znalo, da nam je Lah napovedal vojno. Z mirnim srcem smo poslušali laške grožnje in brez strahu smo jih prenesli.

Po noči dne 23. maja, v najlepšem spanju nas prebudijo klici „alarm!“. Bili smo takoj vsi po koncu. Bilo je v jutro dne 24. maja. Prikazovali so se prvi žarki krasnega pomladanskega solca.

Bil je dan, katerega smo vsako leto z največjim veseljem in pobožnostjo praznovali. Ali šele letos na Binkoštni ponedeljek nam že v prvem jutranjem mraku prileti dobro znani poletni ptič, škrlanec, na majhno okence naše hiše, katere je bila globoko v zemlji, in nam naznani novico, da je polentar na hribu in da se pripravlja na ogenj. Pogledali smo bolj natančno in res zagledamo na prvem visokem hribu sovražno artilerijo. Mi smo se res bili zmiraj bolj ukladni kakor polentar. Radi tega smo mu že prej kot on nam poslali kot častitko za Binkoštni ponedeljek granato. Natančno smo videli, kako so se Lah začudili našemu pozdravu. Bili so kar vsi zbegani in so bežali vsak na svojo stran. Mi smo dali še takoj par strelcev. In v par minutah je bilo laško binkoštno veselje po vodi. Sovražnikova baterija je bila do tal uničena. Dne 25. maja pa si je sovražnik zgradil močnejšo utrdbo, katere je pa moral naslednjega dne vsled našega hudega ognja zopet zapustiti. In tako je šlo dan za dnevom. Imeli smo se prav dobro. Ali žal, ko smo se privadili našim podzemeljskim hišam, smo dobili povelje, da moramo zapustiti tisti prostor, da nas nadomesti neka ogrska baterija. Ponoči pa dobimo povelje na odhod. Že tretji dan smo bili na potovanju, ko zagledamo lepo primorsko mesto Gorica. Začuden smo gledali, ko smo videli tudi prelepe primorske gore: Sv. Goro in ponosni Nanos. Pogled na slovensko zemljo nam je dal več poguma in korajžno smo korakali naprej proti Doberdolski planoti, kjer si je „Avanti“ najbolj prizadeval. Tam smo ostali od 10. junija do 26. julija, kjer smo se hrabro maščevali za naše brate in prijatelje, kateri so žrtvovali svoje življenje za domovino. Preživeli in videli smo veliko, kar ni vse za popisati.

Na Doberdolski gorski planoti mi je bil s prvega zelo dolg čas, ker nisem imel prav nobenega tovariša ali domačina. Največ je pri naši bateriji Čehov,

Furlanov in Ogrov; Slovencev nas je prav malo, posebno Stajerci so samo trije. Najboljši moj prijatelj je Ambrož, doma iz Ptuj. Dal sem mu priimek „Smešničar“, ker uganja strašno rad burke. Vsi smo ga veseli, ker nam preganja dolgčas. Dne 26. julija smo zapustili Doberdolsko planoto. Na naše mesto so prišli Čehi in mi smo se napotili na počitek proti Postojni, kjer smo ostali do avgusta. Nato smo bžji prideleni nemškimi tovarisi daleč na južno Tirolsko, kjer Lah tudi joka radi svojega greha. — Na svidenje!

### Slovenski junaki s štirimi križi.

Slovenski može-topničarji nam pišejo dne 22. septembra s koroške meje:

Tudi tebi, cenj. „Slov. Gospodar“, moramo poročati mi slovenski spodnještajerski može-topničarji, da tudi mine zastajamo za malajšimi, čeravno že nosimo vsak po štiri križe na hrbtu. Vsi smo se vedno mladeniško svaži. Naše trde pesti že polentariji dobro poznajo in vsakokrat zbeže, kadar nas zagledajo. Tako nam je sedaj priložnost, da dobro kropimo in preganjamo te polentarske barabe. Lah si zagajajo proti nam med skalovjem kakor divje zveri. Te dni se je z vsemi kalibri svojih topov z vso silo napenjal in padale so njegove krogle kakor toča. Gro-melo je, kakor bi se svet podiral, a mi se tega nismo ustrašili. Razbili smo kmalu njegovo gadjo zalego in ne dolgo potem so morali umolkneti in kar jih je še ostalo živih, pobrati šila in kopita. Polentariju se sline oedijo po lepi koroški deželi, a mi mu ne odstopimo ne za ped zemlje, dokler bo bilo naše srce in se pretakala naša slovenska kri po naših žilah. Mi slovenski „pulver-judje“ mu z našimi topovi dobro posmodimo v njegov izdajalski obraz.

Počutimo se dobro; navadili smo se vsega in ne manjka nam tudi burk in šal, za katere vedno s krbi naš predmojster J. Mlinar, doma iz St. Jurja ob juž. žel. Mlinar je jako šaljiv in je že marsikatero Italijanko za vdovico napravil. Vsi ga ljubimo in spoštujemo. Včasih nam tudi spomini uidejo po dragih domačih, a potolažimo se s tem, da tem brusilec napravimo kmalu konec. Potem bo naša vrnitev tem vselejša in svidenje tem sijajnejše. Zato: naše ljubljene žene in otročiči, bodite potolaženi in zagotovljeni, da se zdravi snidemo v svoji domovini.

Sprejmite od nas slovenskih topničarjev vsele pozdrave tudi vsi čitatelji „Sl. Gospodarja“! Marko Patrinč iz Brežice, Jak. Mlinar, topn. predmojster, doma iz Kladja, St. Jurij ob južni železnici, Anton Kolarič iz Ptuj, Ignac Franc iz Ptuj, Franc Ivanuš iz Ptuj, Franc Bagar iz St. Jurja ob Ščavnici, Andrej Sepetave iz Maribora, Friderik Vrčar iz St. in Franc Breznik od Sv. Ane na Krembergu.

### Cesar podaril materi 200 K.

Rudolf Zeletinger, doma iz Partinje pri Sy. Jurju v Slov. goricih piše svoji ženi:

Minulo je 22 tednov, odkar sem se poslovil iz Maribora in od svojih ljubih domačih. Res, grozni so bili dnevi, katere sem doživel v Galiciji, a hvala Bogu, srečno sva z bratom Tončem odšla ruskim granatam in šrapnelom in sva še zmiraj zdrava, bolj kot kdaj poprej. Prišla sva tudi z najstarejšim bratom v Galicijo skupaj. Hvala Bogu, sedaj smo spravili Rusa na beraško palico in smo mu dali slovo. Odsli smo na južno bojišče. Ljubi moji, naznanim vam, da je najstarejši brat grozno obolel. Molite zanj. Odpočili se bomo nekaj dni tukaj v mestu T., kjer brat Franče leži bolan; greva vsak dan k njemu ga obiskat in tolažiti. Darujte sv. maše za nas, da bi prišlo srečno staro, da nam ne bodo oboleti od žalosti. Naj molijo za presvitlega cesarja, ker tudi on ni pozabil na njih. Lepo je darilo (200 K), katero so dobili od njega, tudi mi vsi smo ponosni na to.

Vožnja iz Galicije je bila prav živahna; pelje je bilo tako veselo, da se moram čuditi, kako korajžni so Slovenci. Ko smo se pripeljali mimo Slovenskih goric in potem na Pragersko, se mi je zdelo, da sem bil že doma. Odpeljali smo se na Italijansko. Prosim Vas, Jurjevčani, molite za nas, ker ta mesec bo grozen. Ne bojimo se Italijanov in ko se spomnimo polentarijev, si mislimo: Oh, gorje Lahom. Sedaj se bomo mi z njim poskusili. Molite, ljubi otročiči, in Ti, ljuba žena, s starši, da bi še ta mesec tukaj srečno prestal, potem se imam upanje, da se vidimo.

### Cebelar na bojišču.

Naš vneti sotrudnik, četovodja Josip Holo, doma v Sv. Jurju ob Ščavnici, piše g. potovalnemu učitelju Jurančiču:

Sprejel sem Vašo doposlano dopisnico, pozdrave in poročila. Iz srca se vam zahvaljujem. Želim obilo sreče v ljubi domačiji. Da bi nam pač že enkrat zasijalo solnce te sreče, da bi se kot stari prijatelji in znanci skupaj snidli ter si podali svoje desnice. Po tukajšnjih grebenih gora leži neomakljiv sneg ter skoraj zmiraj dežuje. Tukaj je tudi že precej mrzlo, posebno so zelo hladne noči. Čutimo, da bomo imeli tukaj med silno goratimi kraji skorajšnjo zimo, katere bo za marsikatero usodepolna, kakor je bila pretečena v Karpatih. A dolžnost nas veže braniti našo domovino, čez vse ljubo in drago Avstrijo! Hvala za trud, da nadzorujete moje čebelice, prosim Vas tudi, da to storite v bodoče. Pozdravljam Vas ter vse prijatelje in znance milih, krasnih Slovenskih gorici. Končno mi bodite pozdravljeni vsi ljubitelji in čitatelji nam priljubljenega „Slov. Gospodarja“!

**Obmejni Slovenec v južnih Tirolah.**

Pešec Ogrin Ivan, doma iz Kaple pri Arvežu, nam piše z južnega bojišča:

Bil sem pridelen od našega domačega polka k tirolskim cesarskim lovcom, kakor tudi več mojih tovarišev in znancev iz naših domačih krajev. Bilo je meseca junija, ko smo se odpeljali iz Maribora skozi Koroško v južne Tirole. Tam smo marširali na visoko goro. Imeli smo nato en dan počitka. Drugi dan pa so razdelili stražo. Ko stojim prvo jutro okoli 4. do 6. ure zjutraj na straži, me pozdravi italijanski šrapnel. Eksploziviral je kakih 5 do 6 korakov od mene. Po mojem mnenju mi je bil namenjen za zajutrek. Bila je pač božja volja, da se mi ni v tej bližini ničesar zgodilo. S sovražnikom smo bili tako blizu skupaj, da smo ga slišali ropotati z jedilnimi posodami; pa tudi govoriti smo ga slišali. Nekoč sem stal spet na straži in sem pazil na sovražnika. Zapazil sem, da se je nekdo plazil okoli. Pomeril sem nanj s svojo puško in ustrelil. Polentar se je zvalil na tla. Nato pa je prišel eden njegovih tovarišev in ga začel vlačiti. Sedaj pa je pomeril eden izmed mojih tovarišev in je ustrelil še tega.

Taki in enaki dogodki so se godili na visokih hribih, dokler nismo odšli nazaj proti Ljubljani in se odpeljali na Goriško. Tukaj smo bili v neki vasi na stanovanju; imena vam ne morem pisati, ker ne smem. Tam sem zbolel in sem odšel v bolnišnico, kjer sem še sedaj. Hvaljen bodi Jezus Kristus!

**Notranjost naše hiše na bojišču.**

Topničar Jožef Sternad iz Jarenine piše č. g. p. Elekto Hamlerju, frančiškanku v Mariboru:

Mnogo se tu vidi in sliši, mnogo bridkega moramo prenašati, a kljub temu nas navdaja pogum in upanje na srečno zvršitev. Marsikatero oko se solzi v tihih večerih in misli na preteklo srčco, na katero spet s strahom čaka. Resnično: brez vere in upanja bi človek v tem času skoro obupal. Vsak, katerega zanima življenje ljudstva, se zanima in sočustvuje z njim. Tu zunaj v tuji deželi nobeno uro varen pred smrtjo stoji kot junak s puško in z bajoneto ob strani ter željno čaka na priliko, da sproži na onega, ki kali mir mili Avstriji.

Mnogim je težko pri sreč, kadar zmislijo na dom, na svoje otroke... Posebno onim se belijo glave, ki so imeli v oči vsega obilo; kar so si pozeleli, se jim je izpolnilo, a zdaj morajo trpeti z drugimi!

Bog ve in zna za vse, torej smemo trdno upati, da se bo enkrat obrnilo na bolje. In živimo res pravi siromašni. V izkopanih luknjah spavamo, v njih imamo svoje rezerve. Na vrhu imamo iz šibja in slame streho. V njej se nahajata dva drogih deska, katera nam služi za mizo, zraven pa je nekaj niža klop. Potem v strani na tleh deske in slama, to nam je postelj. Naša zabava je v prostem času tobak, tako pušimo cigarete in malo počivamo.

Večkrat je smota: v najlepšem spanju moramo vstati in dati roke v službo topovom, da z njimi sovražnika prestrašimo, da vsaj drugo noč mirno spavamo. Drugače je, kadar nam škropijo oblaki. Mokri se vlačimo drug za drugim v jamo.

Sedaj sem ravno devet mesecev na bojnem polju, a še ne slišim nič o zaželenem miru. A upam, da bo enkrat konec in takrat bo veselo srce vsakega avstrijskega vojaka. Nikar nas ne pozabite v molitvah pred Najsvetejšim. Prosim ponižno, skrajšate čas zapiščenemu vojaku na bojnem polju tu in tam s kakšnim pisanjem obiščite vojne čete avstrijskega vladarja. Pozdravljam Vas iz sreč! Bog z Vami in z nami, dokler se ne vidimo v lepi Štajfrski. Pod varstvom Najvišjega in v pogumu krščanskih junakov upajte skupno z nami na srečni konec vojske.

Drugokrat zopet piše:

Kot mlad vojak, a vam znani nekdanji Fr. Probus Sternad naznanjam: Zdrav sem, tukaj je lepo vreme, noči so hladne. Streljamo, da je veselje, a med tem se kratkočasimo s pečenjem koruze in krompirja ter s kartami (durakom). Tu sem sam Slovenec med Madžari, a se mi godi vseeno dobro. Sem se že tudi nekoliko tega jezika privadil. Bogu hvala, da še kljub mojim notranjim izkušnjam dobro stojim in upam pod varstvom Marije in mojega redovnega patrona, sv. Antona P. iz 3. reda, vrnem srečno v milo Štajersko. Molite za nas vse, ki se trudimo za mir naš domovini.

**Vojni hujskači ostali doma.**

Turinski socialdemokratski list „Avanti“ objavlja imena oseb, ki so bili spomladi glavni hujskači za vojsko proti Avstriji, sedaj so se pa odtegnili vojski.

**Italijanske grozovitosti proti Slovencem.**

V Waidhofnu na Ybbsu (Niže Avstrijsko) se je zglasilo šest poljskih delavcev iz Smasti in Kamnega na Goriškem, ki ob času žetve delajo na posestvih Rothschildovih že skozi 20 let. Prosili so župana, naj sestavi zapisnik in pripravljeno so potrditi s prisego to, kar povedo.

Zapisnik se glasi: „Dne 4. junija so zasedle italijanske čete naš domači kraj. Dopoldne so preiskali

li vse hiše. Popoldne okoli tretje ure se je začelo izven kraja brzo streljanje. Nato so Italijani pozvali iz vseh hiš vse odraslene moške in zbrali so nas na enem kraju, skupaj 66 iz Smasti in Kamnega. Kakih pet minut pota od Smasti je bil ustreljen iz naše srede brez vsakega povoda Ivan Ručna. Druge so odpeljali dalje v Idrsko. Pred tem krajem smo bili na ukaz višjega oficirja postavljeni v vrsto in vse so nas preiskali. Potem so vsakega desetega kratkomalo ustrelili. Imena ustreljenih so: Matija Sokal, Ivan Tratnik, Matej Smrekar, ki iz Smasti, Andrej Kurinčič in Jakob Maligoj iz Kamnega. Na daljni poti v Kobarid smo srečavali oddelke alpincev, ki so nas suvali, pretepali in opljuvali. V Kobaridu so nas zaprli v neko vežo. Gregorčiča iz Krna so tako pretepli, da je obležal mrtev. Drugi dan so nas odpeljali v dveh avtomobilih v Čedad, kjer smo ostali zaprti v šolskem poslopju skoro dva meseca. Potem so nas peljali z železnico v Florenco in potem po dveh tednih v Oshieri na Sardiniji. Tam smo se smeli svobodno gibati v mestu in bližnji okolici. Čez tri tedne so nas poslali deset, stare pod 18 in nad 50 let, čez švicarsko mejo. Iz Švice smo dospeli sem. Štirje izmed nas smo morali v bolnišnico v Solnogradu. Ko smo bili v Sardiniji, je umrl izmed nas Anton Faletič iz Smasti. Ko smo odhajali iz Smasti, smo videli, kako so Italijani izmed ljudi, ki so delali na polju, ustrelili nekega moža Matija Fon in reko ženo Marijo Fon.“

Oni, ki so to izpovedali, so: Štefan Gabršček, Anton Faletič, Andrej in Anton Fon, Anton Volarič in Andrej Ivančič.

**Italijanske izgube — 300.000 mož.**

Akoravno italijanska vlada ne izdaje seznama izgub, vendar se je iz poluračnega vira izvedelo, da je Kadorna do 1. septembra, torej tekom treh mesecev, naznanil v Rim, da znašajo italijanske izgube 180 tisoč ranjenih in bolnih ter 35.000 mrtvih. Računa se, da znašajo do sedaj italijanske izgube že 300.000 mož.

**Barzilai govori.**

Laški minister za „modrešene“ avstrijske pokrajine Barzilai, sin židovskega rabinca Bürzela iz Trsta, je dne 27. sept. imel v Neapolju govor, na katerega se je v Italiji že dolgo časa opozarjalo. Bilo je veliko krika za mali kos slabe pogače. Barzilai je pravil Neapoljčanom, ki niso nič kaj navdušeni za vojsko, da morajo vendar le Avstrijo sovražiti ter je hvalil laško armado in laško mornarico. No, če že laški ministri ne bodo svoje armade in mornarice hvalili, kdo pa jo bo. Nazadnje je izrekel svojo staro željo, da bo nad Trstom kmalu vihrala italijanska zastava. Da, da, ko bi naših hrabrih vojakov ne bilo!

**Avstrijsko-rusko bojišče.**

Kakor so Rusi v izhodni Galiciji najprej napadali, potem pa se umaknili ob Seret, ker so bile njih izgube prevelike, tako so storili sedaj tudi v Voliniji v trdnjanskem trikotu Luck, Dubno, Rovno. Ker so bili napadi brezuspešni, ker se naša fronta v kljub strašnim ruskim izgubam ni dala preluknjati, so se umaknili za reko Putilovka, ki teče približno v sredini med Luckom in Rovnim ter se izliva v Horyn.

Na severnem Ruskem napredujejo zavezne armade polagoma, korak za korakom, ter stojijo že jako blizu Rige in Dvinska. V bojih pri Vilni so zavezne armade ujele 22.000 Rusov, 3 topa, 72 strojnih pušk in mnogo drugega vojnega gradiva.

Po zasebnih poročilih, katerih zanesljivost pa je tukaj v Mariboru težko presoditi, še vedno vre v Rusiji, posebno v inteligentnih krogih, ker vlada noče privoliti v večje politične svoboščine. Zadnje dni se tudi piše, da se pripravljajo ruski delavci za dne 1. oktobra na splošen štrajk.

**Grozen učinek topovske krogle.**

Korporal Franc Lilijski iz Lave pri Celju piše svojim starišem iz Košic, kjer je ležal nekaj časa v bolnišnici:

Ljubljanski stariši! Trinaest mesecev je že, odkar sem pri vojaki in vedno tako potujemo sem in tje, kakor cigani. Včasih nam gre dobro, večkrat pa slabo. Dela je vedno dosti; tudi v nevarnosti pridemo. Mi vozimo namreč obleko in druge potrebščine tistim vojakom, ki so v fronti in tako ostajamo delj časa na bojišču, kjer krogle žvižgajo in topovi grmijo. Topovske krogle napravijo strašno luč, tako da se lahko približno 50 mož popolnoma skrije v tako jamo. Kadar bo ta vojna nehala, bo še po takih

krajih veliko dela, kajti te jame bodo morali vojaki zakopati. Pa veliko se jih seveda že sedaj zakopije, ker v nje pokopavljajo mrtvece. Pomislite pa sedaj, kako mora biti strašno, če pade takšna krogla med ljudi! Koliko je potem mrtvih! Mene je Bog še dosedaj vselej obvaroval pred takimi nevarnostmi, za kar sem mu tudi zelo hvaležen. Bog me še le za naprej naj ne zapusti in potem lahko upam, da se še kdaj srečno vidimo. Prosim pišite mi kaj! Edina tolažba mi je, če dobim kakšno pismo od domačih.

**Materina molitev veliko premore.**

Lovec Franc Bečan nam piše o svojih dogodkih na severnem bojišču:

Peti mesec že nosim vojaško suknjo in ves ta čas moram pripoznati, da me je čuvala božja roka. Bil sem namreč že večkrat v velikih nevarnostih, pa vsakokrat sem odnesel zdravo kožo. Naj omenim tukaj par primer:

Dne 13. julija t. l. smo imeli na severnem bojišču strahoviti boj. Prišlo je povdije, da moramo napasti sovražnika in ga pregnati dalje. Bila je nedelja. Ravno ta čas, ko se po vesolnem svetu darujejo najsvetejše daritve, smo ležali v rojni črti na deset korakov pred sovražnikom. Sovražnik je bil v dobrih postojankah. Nekaj naših je imelo srečo, da so ležali v žitu, ki je ravno dozorevalo. Tudi jaz sem bil med njimi. Sovražne strojne puške so na vseh krajih peš smrtno pesem. Ena strojna puška je bila postavljena ravno proti meni. Videl sem nažarjeno smrtonosno cev, ki je venomer bruhala iz sebe svinčene. Kosile so nad menoj žitno klasje, da sem bil od istega popolnoma pokrit. Na obeh straneh so vzdihovali ranjeni in tudi mrtveci je bilo dosti. Toda najsvetejše daritve se darujejo Bogu vsemogočnemu! Pri daritvi v domači fari je tudi moja mati, ki venomer moli za svojega sina v vojski. Jaz ležim med žitnim klasjem blizu smrti — moja mati kleči pred Najsvetejšim v cerkvi. Prileti sovražna granata in pade par korakov pred menoj. Priletelo je na me nekaj zemlje, toda ostal sem nepoškodovan. Ko bi bila priletela granata samo kake štiri korake dalje, bi me bila gotovo raztrgala. Toda mati kleči pred oltarjem in moli za sina! Srečno sem prišel iz ognja ven, dasi ravno se mi je zdelo to nemogoče, Materina molitev pač veliko premore.

Dne 25. junija sem bil z drugimi na patrulji. Bilo je zvečer, ravno ob času, ko doma molijo rožni venec. Vslad teme smo prišli sovražniku skoro v roke. Sovražnik je začel spuščati na nas salve in več naših je bilo ranjenih. In zopet sem prišel srečno nazaj.

**Dosmrtna kazni za stavkujoče delavce.**

Petrograjsko vojaško poveljstvo je razglasilo, da bodo v dosmrtno ječo obsojeni vsi, ki bi stavkali. Ker je delavstvo zato zelo razburjeno, stražijo tvorilne moči Kozaški oddelki.

**Nova alkoholna prepoved v Odesi.**

„Utro Roski“ poroča: V Odesi so odkrili 250 tajnih žganjetočev. Generalni gubernator je izdal nov odlok, ki na strožje prepoveduje vse žganjetoče v Odesi.

**Avstrijsko-srbsko bojišče.**

Naše in nemške čete stojijo ob srbski meji pripravljeni. Dosedaj obstreljujejo le z artilerijo srbska urtjevalna dela ob meji. Kdaj bodo udarile na Srbsko, je tajnost. Mogoče je tudi, da se položaj na Balkanu spremeni tako v našo korist, da ne bode treba trenutno nobenih večjih žrtv od nas. Mi smo na vse pripravljeni.

**Francosko-angleška ofenziva**

Na zapadnem bojišču so dne 25. sept. začeli Francozi in Angleži dobro pripravljeno, veliko ofenzivo proti nemškim postojankam. Ofenzivo so začeli z artilerijskim bojem, ki je trajal na celi črti neprenehoma po 50 ur, na južnem delu fronte, v Sampanji, celo 70 ur. Nato so se vršili infanterijski napadi. Da bi popolnoma predrli nemško fronto, se Francozom in Angležem ni posrečilo, pač pa so se pri Lillu in pri Perthesu morali Nemci umakniti v drugo črto strelskih jarkov, ki je bila že za ta slučaj pripravljena. Namen francosko-angleške ofenzive se torej v prvem naskoku ni posrečil. Gotovo je, da bodo Francozi in Angleži ponavljali svoje napade. Toda ker Nemcev pri prvem naskoku niso presenetili, je pač malo verjetnosti, da jih bodo odsej.

Francosko-angleška ofenziva je velikanskega političnega pomena. Francoska je poslala za to ofenzivo zadnje rezerve na fronto. Ako se sedaj ta ofenziva ne posreči, potem to na Francoskem, kjer so dosedaj še vedno upali na zmago in jo kajpada tudi od sedanje ofenzive pričakujejo, ljudsko razpoloženje potro in pobito. Francija bo izgubila upanje na us-